

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.07.2015
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	31.12.2017
Avaldamismärge:	RT I, 23.03.2015, 104

Kalmistuseadus

Vastu võetud 23.02.2011
[RT I, 15.03.2011, 14](#)
jõustumine 01.01.2012

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
19.02.2014	RT I, 13.03.2014, 4	01.07.2014
18.02.2015	RT I, 23.03.2015, 3	01.07.2015

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Käesoleva seadusega kehtestatakse inimese surnukeha või surnud inimese säilmete (edaspidi *surnu*) kalmistule matmise ja tuhastamise nõuded, reguleeritakse kalmistu rajamist, haldamist, kasutamist ja matmiseks sulgemist ning kehtestatakse surnu hoidmise ja vedamise nõuded.

(2) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesolevast seadusest tulenevaid erisusi.

(3) Kaitsevæe kalmistute rajamisele, haldamisele ja matmiseks sulgemisele kohaldatakse sõjahaudade kaitse seadust.

(4) Kultuurimälestiseks tunnistatud kalmistute laiendamisel, haldamisel ja matmiseks sulgemisel tuleb arvestada muinsuskaitseseadusest tulenevaid erisusi.

2. peatükk Surnu hoidmine ja vedamine

§ 2. Surnu hoidmine

Surnu hoidmiseks kasutatakse selleks ettenähtud ruumi haiglas, surnukuuris, krematooriumis või mõnes muus asjakohases hoones.

§ 3. Surnu vedamine

(1) Surnu veetakse surmakohast surnukuuri surnukirstus või suletavas kilekotis üksnes selleks ettenähtud või kohandatud sõidukiga.

(2) Surnu vedamine Eestist teise riiki ning teisest riigist Eestisse peab toimuma hermeetiliselt suletud tšingitud surnukirstus, mis on täidetud niiskust imava materjaliga. Veoks tuleb tšingitud surnukirst paigutada tihedalt suletud puitkasti. Kui surma põhjustas suure nakatuvusega eriti ohtlik nakkushaigus (kollapalavik, hemorraagilised viiruspalavikud, pärisrõuged, katk või Siberi katk), peab surnukeha olema eelnevalt mähitud antiseptilise lahusega immutatud surilinasse.

3. peatükk

Kalmistule ja selle haldamisele esitatavad nõuded

§ 4. Kalmistu rajamine ja laiendamine

(1) Surnute ja tuha matmiseks ettenähtud ning vajalike ehitistega maa-ala (edaspidi *kalmistu*) rajamise või laiendamise otsustab kohaliku omavalitsuse volikogu. Usulise ühenduse omandis oleval maa-alal kalmistu rajamise otsustab kohaliku omavalitsuse volikogu usulise ühenduse ettepanekul.

(2) Kalmistut ei või rajada ega laiendada veehaarde sanitaarkaitsealale. Kui sanitaarkaitseala ei ole moodustatud või sanitaarkaitseala on vähendatud, ei või kalmistut rajada ega laiendada veevõtukohale lähemale kui 50 meetrit.

(3) Kalmistut ei või rajada ega laiendada maa-alale, mis on lähemal kui 200 meetri kaugusel asuva veehaarde suunas kaldu.

(4) Kalmistu rajamisel ja laiendamisel nähakse planeeringuga ette vähemalt 50 meetri laiune vöönd kalmistu välispiirist. Sinna on keelatud rajada ehitisi ja planeerida maakasutust, mis võib põhjustada kalmistul müra, välja arvatud kalmistut teenindav rajatis.

(5) Kalmistu rajamisel ja laiendamisel peab arvestama, et haua põhi peab jääma põhjavee kõrgeimast tasemest vähemalt 0,5 meetrit kõrgemale.

(6) Kalmistule rajatava puurkaevu jaoks nähakse ette 10 meetri laiune puurkaevu ümbritsev hooldusala, kuhu on keelatud rajada ehitisi ja planeerida maakasutust.

(7) Maa-ala kalmistu rajamiseks või laiendamiseks määratakse üldplaneeringu või detailplaneeringuga planeerimisseaduses sätestatud korras.

§ 5. Kalmistule esitatavad nõuded

(1) Kooskõlas hea tavaga peavad kalmistul olema tagatud tingimused kalmistu häirimatuks kasutamiseks.

(2) Kalmistu rajamise, kasutamise ja laiendamise puhul tuleb arvestada järgmist:

- 1) kalmistule tuleb tagada vaba ja heakorrastatud juurdepääs;
- 2) uue kalmistu rajamisel tuleb see ümbritseda piirdega.

(3) Olemasolevale kalmistule uue haua või ehitise rajamisel tuleb võimaluse korral tagada, et need ei paikneks kalmistul asuvale puurkaevule lähemal kui 10 meetrit.

(4) Hauatähist ja hauaplatsi piirdeaeda ei loeta ehitiseks ehitusseadustiku tähenduses ning neile ei kohaldata ehitusseadustikus ehitisele esitatavaid nõudeid.

[RT I, 23.03.2015, 3- jõust. 01.07.2015]

§ 6. Kalmistu haldaja

(1) Kohaliku omavalitsuse või riigi omandis oleval maa-alal asuvat kalmistut haldab kohalik omavalitsus.

(2) Usulise ühenduse omandis oleval maa-alal asuvat kalmistut haldab usuline ühendus.

(3) Kalmistu haldaja tagab kalmistu kasutamisel käesoleva seaduse §-s 5 sätestatud tingimuste täitmise ja kalmistu heakorra ning täidab teisi õigusaktidest tulenevaid ülesandeid.

(4) Kalmistu haldaja tagab hooldamata hauaplatside arvelevõtmise ja taaskasutusse andmise vastavalt käesolevas seaduses ja kalmistu kasutamise eeskirjas sätestatud nõuetele.

(5) Kalmistut haldaval kohalikul omavalitsusel on õigus sõlmida kalmistu haldamisega seotud ülesannete täitmise volitamiseks halduslepinguid.

§ 7. Kalmistu kasutamise eeskiri

(1) Kohaliku omavalitsuse hallatava kalmistu kasutamise eeskirja kehtestab kohaliku omavalitsuse volikogu.

(2) Usulise ühenduse hallatava kalmistu kasutamise eeskirja kehtestab usuline ühendus.

(3) Kalmistu kasutamise eeskirjas sätestatakse:

- 1) hauaplatsi kasutusse andmise tingimused ja kord;
- 2) hauaplatsi kasutamise tähtaeg ning selle pikendamise tingimused ja kord, samuti kasutamise lõpetamise ennetähtaegse lõpetamise tingimused ja kord;
- 3) matmise kord;
- 4) kalmistu tööaeg;
- 5) kalmistu heakorra nõuded;

- 6) hauaplatsi hooldamise nõuded ja kord;
- 7) hooldamata hauaplatsi arvelevõtmise ja taaskasutusse andmise kord;
- 8) hauatähise ja piirde paigaldamise, eemaldamise ja ümberpaigaldamise kord;
- 9) urni kolumbaariumisse (ehitis või selle osa tuhaurnide ja tuha hoidmiseks) paigutamise kord;
- 10) muud kalmistu tegevuse korraldamisega seotud asjaolud.

(4) Kalmistu eeskirjas võib kindlaks määrata tuhapuisteala ja maa-ala, kuhu on lubatud matta, järgides maetava usuliste ja kultuuriliste tavade eripära.

(5) Kui kalmistu on tunnistatud kultuurimälestiseks või kui kalmistul asub kultuurimälestis või kaitstav loodusobjekt, lisatakse kalmistu kasutamise eeskirja muinsuskaitseadusest ja looduskaitseadusest tulenevad nõuded.

§ 8. Kalmistu matmiseks sulgemine

(1) Kohaliku omavalitsuse hallatava kalmistu matmiseks sulgemise otsustab volikogu. Usulise ühenduse hallatava kalmistu matmiseks sulgemise otsustab usuline ühendus, kes informeerib sellest kohalikku omavalitsust vähemalt üks aasta enne kalmistu sulgemist.

(2) Kalmistu matmiseks sulgemise otsuses võib ette näha võimaluse ja seada tingimused, et jätkata tuhastatud surnute (edaspidi *tuhk*) matmist suletud kalmistule.

(3) Matmiseks suletud kalmistu kasutusotstarvet ei või muuta enne 75 aasta möödumist viimasest matmisest. Kui pärast 75 aasta möödumist kalmistu kasutusotstarvet muudetakse, on muutmisest huvitatud isik kohustatud suletud kalmistule maetud surnud ja tuha omal kulul ümber matma ning hauatähised ümber paigutama. Kui suletud kalmistu kujundatakse ümber pargiks maa sihtotstarvet muutmata, ei pea maetud surnuid ja tuhka ümber matma.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatu ei laiene kultuurimälestiseks tunnistatud kalmistule.

4. peatükk

Matmise ja tuhastamise nõuded

§ 9. Matmine

(1) Surnu tuleb matta või tuhastada ilma põhjendamatu viivitusega. Matmine või ümbermatmine peab toimuma väärikalt, võimaluse korral surnu usulist ja kultuurilist kuuluvust arvestades.

(2) Surnu maetakse surmatõendi alusel. Surnult sündinu maetakse arstliku surmateatise alusel. Välisriigis väljastatud surmatõend ei vaja legaliseerimist või apostilliga (välisriigis kasutamiseks ettenähtud dokumendi legaliseerimise standardvorm) kinnitamist. Põhjendatud juhul võib kalmistu haldaja nõuda välisriigis väljastatud surmatõendi tõlkimist.

(3) Tundmatu surnu matmise või tuhastamise korraldab kohalik omavalitsus, kelle territooriumilt tundmatu surnu leiti.

(4) Omasteta surnu matmise või tuhastamise korraldab kohalik omavalitsus, kelle territooriumil asus omasteta surnu viimane rahvastikuregistris registreeritud elukoht.

(5) Omasteks käesoleva seaduse tähenduses on surnu abikaasa, vanemad, täisealine laps, õde, vend või muu surnu lähedane isik tulenevalt tema elukorraldusest.

(6) Kui omasteta surnul puudub rahvastikuregistris registreeritud elukoht, on matmise või tuhastamise kohustus kohalikul omavalitsusel, kelle territooriumil asus surnu viimane elukoht.

(7) Kui omasteta surnu viimast elukohta ei ole võimalik tuvastada, korraldab surnu matmise või tuhastamise kohalik omavalitsus, kelle territooriumilt omasteta surnu leiti.

(8) Surnu matmise või tuhastamise kulude kandmise kohustus on surnu omastel. Kui kohalik omavalitsus on korraldanud surnu matmise või tuhastamise, on tal õigus surnu matmise või tuhastamise kulud surnu pärandi vastu võtnud pärijalt sisse nõuda.

(9) Käesoleva paragrahvi lõigetes 3, 4, 6 ja 7 ning käesoleva seaduse § 10 lõikes 11 nimetatud juhul võib valla- või linnavalitsus matusekorraldajana taotleda surnu matmise või tuhastamise korraldamise kulude hüvitamiseks matusetootust riikliku matusetootuse seaduses sätestatud korras.

(10) Kirstuga matmisel peab haua sügavus olema 1,5–2 meetrit maapinnast. Urniga matmisel peab matmise sügavus olema vähemalt 1 meetrit. Kui haua kaevamisel tuleb välja varem maetu säilmeid, siis tuleb need matta sama haua põhja kaevatud süvendisse, tervena säilinud kirst jäetakse puutumata.

(11) Kirstuga maetava surnu pealematmine ei või toimuda varem kui 20 aasta möödumisel viimasest matmisest samale kohale.

(12) Pealematmiseks on vajalik hauaplatsi kasutaja kirjalik nõusolek. Kui hauaplats on kalmistu haldaja poolt kehtestatud kalmistu kasutamise eeskirja kohaselt tunnistatud hooldamata hauaplatsiks, ei ole hauaplatsi kasutaja nõusolek nõutav.

(13) Hauaplatsi kasutajaks käesoleva seaduse tähenduses on isik, kellel on kalmistu haldaja kirjalik või taasesitamist võimaldavas vormis antud nõusolek hauaplatsi kasutamiseks. Hauaplatsi kasutaja surma korral on tema omastel eelisõigus hauaplatsi kasutamiseks.

(14) Enne hauaplatsi hooldamata hauaplatsiks tunnistamist märgib kalmistu haldaja hauaplatsi tähise, mis võimaldab aru saada, et hauaplats on kavas tunnistada hooldamata hauaplatsiks. Hauaplatsi ei tunnistata hooldamata hauaplatsiks enne, kui hauaplatsi märgistamisest on möödunud vähemalt üks aasta ja hauaplatsi ei ole selle aja jooksul korrastatud.

(15) Surnu ümbermatmine toimub kokkuleppel kalmistu haldajaga. Surnu ümbermatmise korraldab kalmistu haldaja.

(16) Liivapinnase puhul tohib kirstuga maetud surnu ümber matta pärast ühe aasta möödumist ja niiske pinnase puhul pärast kolme aasta möödumist surnu eelmisest matmisest.

§ 10. Tuhastamine

(1) Tuhastamine peab toimuma väärikalt, võimaluse korral surnu usulist ja kultuurilist kuuluvust arvestades.

(2) Surnu tuhastatakse surmatõendi alusel. Surnult sündinu tuhastatakse arstliku surmateatise alusel. Välisriigis väljastatud surmatõend ei vaja legaliseerimist või apostilliga kinnitamist. Põhjendatud juhul võib kalmistu haldaja nõuda välisriigis väljastatud surmatõendi tõlkimist.

(3) Enne tuhastamist sõlmivad tuhastamise tellija ja tuhastaja surnu tuhastamise lepingu, mis peab sisaldama järgmisi andmeid:

- 1) surnu ees- ja perekonnanimi ning isikukood või sünniaeg;
- 2) surmaaeg ja surma registreerimise aeg;
- 3) surmatõendi või surmateatise number;
- 4) vabal tahtel antud andmed surnu usutunnistuse kohta;
- 5) tuhastamise tellija ees- ja perekonnanimi ning isikukood või sünniaeg;
- 6) tuhastamise tellija kinnitus selle kohta, et temale teadaolevalt ei sisalda surnukeha plahvatusohtlikke aineid, südamestimulaatorit ega silikoonist või muust plahvatusohtlikust materjalist proteese;
- 7) tuhastaja poolt tuha säilitamise tähtaeg ja tuhastamise tellija kohustus võtta tuhk kokkulepitud ajal vastu.

(4) Tuhastajaks käesoleva seaduse tähenduses on surnuid tuhastav juriidilisest või füüsilisest isikust ettevõtja.

(5) Kui puudub võimalus surnu kohe tuhastada, tagab tuhastaja surnu hoidmise selleks ettenähtud külmkambris.

(6) Kõik tuhastamisel tekkinud tuhast erinevad säilmed kuuluvad lisatöötlemisele. Surnukehas leidunud proteesid ja muud võõrkehad eraldatakse tuhast ja tuhastaja hävitab need juhul, kui tuhastamise tellija ja tuhastaja vahel sõlmitud lepingus ei ole kokku lepitud teisiti.

(7) Tuhk paigutatakse pitseeritavasse konteinerisse või urni. Pitseeritavale konteinerile või urnile kinnitatakse sedel tuhastatud isiku andmete ja tuhastamise kuupäevaga.

(8) Tuhastajal on kohustus koguda ja säilitada tuhastamise kohta järgmisi andmeid:

- 1) tuhastatu ees- ja perekonnanimi ning isikukood või sünniaeg;
- 2) tuhastatu surmaaeg;
- 3) vabal tahtel antud andmed tuhastatu usutunnistuse kohta;
- 4) tuhastamise aeg;
- 5) tuhastamise tellija andmed (ees- ja perekonnanimi, isikukood või sünniaeg, sideandmed).

(9) Andmete töötlemisel tuleb lähtuda isikuandmete kaitse seaduses sätestatud nõuetest.

(10) Kui tuhk ei ole tuhastuslepingus ettenähtud tähtaja jooksul tuhastamise tellijale üle antud, on tuhastaja kohustatud tuha säilitama vähemalt ühe aasta lepingus kokkulepitud tähtaja möödumisest.

(11) Pärast käesoleva paragrahvi lõikes 10 sätestatud tähtaja möödumist peab tuha matma kohalik omavalitsus, kelle territooriumil asus tuhastatu viimane rahvastikuregistris registreeritud elukoht. Kui tuhastatul puudub rahvastikuregistris elukoht, on matmise kohustus kohalikul omavalitsusel, kelle territooriumil asus tuhastatu

viimane elukoht. Kui omasteta surnu viimast elukohta ei ole võimalik tuvastada, korraldab tuha matmise kohalik omavalitsus, kelle territooriumilt omasteta surnu leiti.

§ 11. Kalmistu kohta kogutavad andmed

(1) Kalmistu haldaja peab koguma tema hallatavale kalmistule maetud isikute, hauaplatside ja hauaplatside kasutajate kohta käesoleva paragrahvi lõigetes 2–4 nimetatud andmeid.

(2) Maetud isiku andmed:

- 1) ees- ja perekonnanimi ning isikukood või sünniaeg;
- 2) surmaaeg;
- 3) vabal tahtel antud andmed maetu usutunnistuse kohta;
- 4) surmatõendi või surmateatise number ja väljastaja;
- 5) matmise kuupäev.

(3) Hauaplatsi kasutaja andmed:

- 1) hauaplatsi kasutaja ees- ja perekonnanimi;
- 2) isikukood või sünniaeg;
- 3) sideandmed (telefoninumber, e-posti aadress).

(4) Hauaplatsi andmed:

- 1) kvartal;
- 2) rida/sekter;
- 3) aadress;
- 4) staatus (ajaloomälestis, kunstimälestis, kasutuses, vaba);
- 5) matuse liik (kirstumatus, urnimatus);
- 6) kirstu või urni materjal;
- 7) hauaplatsil asuvate hauatähiste ja piirete lühikirjeldus.

(5) Kui kalmistu territooriumil asub kolumbaarium, peab kalmistu haldaja tuhastatud isikute kohta, kelle tuhk on paigutatud kolumbaariumisse, koguma järgmisi andmeid:

- 1) ees- ja perekonnanimi ning isikukood või sünniaeg;
- 2) surmaaeg;
- 3) vabal tahtel antud andmed tuhastatu usutunnistuse kohta;
- 4) tuhastamise aeg.

(6) Andmete kogumisel tuleb lähtuda isikuandmete kaitse seaduses sätestatud nõuetest.

§ 12. Riiklik järelevalve

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

(1) Kohaliku omavalitsuse territooriumil asuva kalmistu mittenõuetekohase kasutamise korral on kohaliku omavalitsuse üksuse pädeval asutusel õigus teha ettekirjutus. Ettekirjutuse mittetäitmisel võib ettekirjutuse teinud asutus rakendada asendustäitmist või sunniraha asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras. Sunniraha ülemmäär on 640 eurot.

(2) Käesoleva seaduse 2. peatükis sätestatud juhtudel teostab § 3 lõikes 2 nimetatud eriti ohtlike nakkushaiguste leviku tõkestamisel riiklikku järelevalvet Terviseamet nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse alusel.

5. peatükk Rakendussätted

§ 13. Hauaplatside kasutamine

Käesoleva seaduse jõustumise ajal kasutuses olev hauaplats jääb senise kasutaja kasutusse vähemalt kümneks aastaks seaduse jõustumisest arvates, kui senise kasutaja ja kalmistu haldaja vahel pole enne seaduse jõustumist teisiti kokku lepitud.

§ 14. Seaduse kohaldamine

Enne käesoleva seaduse jõustumist algatatud kalmistu rajamine või laiendamine viiakse lõpuni kalmistu rajamise või laiendamise ajal kehtinud õigusaktide kohaselt.

§ 15. Rahvatervise seaduse muutmine

[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 16. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2012. aasta 1. jaanuaril.